

การศึกษาเชิงพรรณานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความพร้อมในการดำเนินงานศูนย์สุขภาพชุมชนของโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดลำปางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากมุมมองของเจ้าหน้าที่ และหาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการดำเนินงานกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์สุขภาพชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดลำปางจำนวน 12 แห่ง สุ่มเลือกมาอำเภอละ 1 แห่ง จำนวน 116 คน ในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม 2545 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น และนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและหาความสัมพันธ์ด้วยการทดสอบไคสแควร์ และ Fisher's exact test ผลการศึกษาพบว่า

ในด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับความพร้อม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.4) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์สุขภาพชุมชนในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลางในปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำและการติดต่อสื่อสารในองค์กร ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับการจูงใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ว่านโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรคทำให้โอกาสในการศึกษาต่อของบุคลากรเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทรัพยากร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37.1 เห็นว่างบประมาณที่รัฐจัดสรรไม่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชนในพื้นที่ และร้อยละ 42.2 เห็นว่าจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ

ในด้านความพร้อมในการดำเนินงานศูนย์สุขภาพชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์สุขภาพชุมชนมีความพร้อมด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการและด้านอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ ยกเว้นประเด็นที่เกี่ยวกับยานพาหนะที่ใช้ในการส่งต่อผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.4 และ 69 เห็นว่า รัฐบาล และเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่มีความพร้อมในการสนับสนุนด้านการเงินตามลำดับ รวมทั้งการบริจาคจากประชาชนด้วย (ร้อยละ 74.1)

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการดำเนินงานศูนย์สุขภาพชุมชนกับปัจจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำและปัจจัยเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร ($p>.05$) แต่พบความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการดำเนินงานกับปัจจัยเกี่ยวกับการจูงใจในประเด็นเกี่ยวกับเงินเดือน ($p=.002$) และประเด็นเกี่ยวกับค่าตอบแทน ($p=.025$) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนางาน ($p=.048$) และปัจจัยที่เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรในศูนย์สุขภาพชุมชน ($p=.001$) ประเด็นเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนครุภัณฑ์และวัสดุ ($p=.007$) และประเด็นเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการ ($p=.006$)

ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับผู้บริหารงานสาธารณสุขในระดับอำเภอและระดับที่เหนือขึ้นไปเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชนต่อไป

The purposes of this study were to describe the readiness in implementing primary care unit of community hospitals in Lampang province and its related factors as well as their associations. The population of the study were health care staffs that worked in primary care units during June and July 2002. The samples were selected from 12 districts in Lampang province by simple random sampling method, one unit from each district. The total number of health care staffs in 12 primary care units was 116. The data were collected by using questionnaire that was constructed by the author and were analyzed by descriptive statistics, Chi-square test and Fisher's exact test. The results are as follows:

About the factors related to readiness, most of the respondents (53.4%) had the knowledge about primary care unit in average level and agreed moderately on the factors regarding participation, leadership and communication within the organization. For the motivation factors, 39.7% of them thought that the universal health coverage policy reduced their opportunity to have continuing studies. With regard to the supportive factors, 37.1% and 42.2 % of samples thought that there were no enough government budget and inadequate staffs respectively.

Most of the respondents agreed that primary care units were ready in terms of staffing, management, equipment and building except for the ambulance service. Most of them considered that the government and the municipality/Tambon Administration Organization were not ready to support them financially and neither did donation from the people.

There were no association between readiness and the factors regarding knowledge, leadership and communication ($p > .05$). Readiness, however, was associated with some factors concerning motivation, participation and resource supply. The statistically significant relationships were found between readiness and salary ($p = .002$), incentive ($p = .025$), participation in quality improvement ($p = .048$), having adequate staff ($p = .001$), having adequate supply ($p = .007$) as well as having good management system ($p = .006$).

The results of this study could be able to use as an initial guideline for district health administrators and the higher ranks to improve the performances of primary care units.